

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Європейські безпекові механізми»

Рівень освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	всі
Освітня програма	всі
Тривалість викладання	13- 14-та чверті
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні:	1 година на тиждень
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладачі:

Баштанник Віталій Володимирович
д.держ.упр., професор, професор кафедри
Персональна сторінка

E-mail: Bashtannyk.V.V@nmu.one

Кравцов Олег Валентинович
к.х.н., доцент кафедри
Персональна сторінка

E-mail: Kravtsov.ol.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

«Європейські безпекові механізми» є дисципліною, яка сприяє оволодінню знаннями у сфері діяльності сучасних європейських наднаціональних механізмів забезпечення особистої, громадської та національної безпеки, а також безпеки всього європейського континенту. Здобувачі вищої освіти отримують теоретичні знання і практичні навички в сфері європейської безпеки, оволодіють знаннями щодо формування політики безпеки національних держав, Спільної зовнішньої політики і політики безпеки ЄС, діяльності Організації по безпеці і співробітництву в Європі. По завершенню вивчення дисципліни здобувачі зможуть самостійно ідентифікувати головні загрози миру та безпеці, пропонувати передові форми і методи запобігання кризовим явищам в системі безпеки, оволодіють навичками праці з нормативними матеріалами, вмітимуть проводити аналіз викликів і загроз з позицій глобальних викликів і загроз.

Дисципліна «Європейські безпекові механізми» знайомить студентів з міжгалузевими аспектами забезпечення протидії загрозам воєнних конфліктів, а саме: природою феноменів «небезпека» та «безпека», еволюцією уявлень про сутність безпеки, як суспільно-політичне явище, рефлексією цінностей соціальних об'єктів крізь призму їх безпечного розвитку та онтологічно-гносеологічним контекстом формування механізмів забезпечення безпеки. Детальна увага приділяється ознайомленню студентів з методологічними основами особистої безпеки, а саме: класифікації та побудові ієрархії потреб у безпечному середовищі; поняттям «загроза», «виклик» та «ризик» в теорії безпеки; традиційним підходам щодо формування міжнародних механізмів безпеки; ієрархії небезпек національним інтересам; визначенню рівня загроз національній безпеці та адекватного йому порядку денного органів державної влади. Досить ґрунтовно висвітлюються інституційні засади безпекової діяльності: мета, суб'єкти, особливості та об'єкти гарантування безпеки, а також функції та критерії ефективності стратегії державної безпеки; перспективні підходи щодо формування нових європейських безпекових механізмів.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни «Європейські безпекові механізми» – формування у здобувачів вищої освіти комплексу спеціальних знань щодо формування, функціонування та розвитку сучасних європейських безпекових механізмів, розвиток компетентностей здобувачів у сфері функціонування міжнародних безпекових інституцій загальної та спеціальної компетенції, взаємодії національних та наднаціональних урядових структур у сфері безпеки.

Завдання курсу:

- **знати і розуміти:** системні властивості, методологічні основи та функціональні особливості функціонування сучасних безпекових механізмів; формування європейських безпекових механізмів в контексті забезпечення безпеки життєдіяльності людини (індивіда), суспільства та інститутів держав; основні тенденції еволюції колективних систем безпеки, сутність теоретичних та методологічних основ безпеки держав; характерних особливостей забезпечення сучасних інтегрованих безпекових моделей;
- **вміти:** виявляти фактори, які дозволяють оцінювати соціальне явище, яке позначають концептом «європейська безпека» при прийнятті управлінських рішень; застосовувати основні категорії, поняття (терміни) при аналізі управлінських аспектів забезпечення безпеки на європейському континенті; інтерпретувати і моделювати ситуації у контексті забезпечення безпеки людини (індивіда), суспільства, держави, наддержавного утворення; підготувати публічну презентацію концепції формування «Спеціальних форматів безпекових організацій для допомоги позаблоковим країнам».

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики в європейських системах безпеки, основ та технологій прийняття управлінських рішень при формуванні нових технологій забезпечення безпечного середовища, продемонструвати *розуміння* теоретичних та методологічних основ забезпечення безпеки на рівні держави та групи держав
- розв'язувати складні завдання формалізації загроз для систем безпеки міжнародного рівня, враховуючи вимоги міжнародного законодавства, норм-принципів ООН та ЄС, виявляти правові колізії та проблеми у сфері міжнародної безпеки, розробляти проекти нормативно-правових актів для усунення таких колізій, продемонструвати *знання* характерних особливостей безпекової діяльності та *розуміння* основ розроблення інноваційних безпекових технологій
- продемонструвати *розуміння* сутності спеціальних правових режимів міжнародної безпеки, безпеки на національному, місцевому та регіональному рівнях європейських держав у мирний і воєнний час, знати основні засади безпекових механізмів європейських країн, уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам в межах своєї професійної компетенції, показати *вміння аналізувати* проблемну ситуацію, здійснювати *аналіз* альтернатив і *розробляти* ситуаційні алгоритми локалізації загроз безпечному стану як фізичних

осіб, так і систем управління.

– продемонструвати *розуміння* сутності підходів та інструментів політики забезпечення безпеки при формуванні інтегрованої моделі розвитку системи безпеки, здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур в системі безпеки;

– продемонструвати *розуміння* сутності планування заходів забезпечення безпеки для груп держав і формування умов для організацій колективної безпеки, та *усвідомити* підходи до оцінювання суспільної корисності таких заходів, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм;

– продемонструвати *здатність обґрунтування* доцільності реалізації спеціальних алгоритмів забезпечення безпеки, що базуються на нормах міжнародного права. Продемонструвати навички *розроблення* концепцій оцінювання діяльності спеціальних механізмів подолання кризових явищ,

– презентувати для фахівців і широкого загалу результати моніторингу ефективності міжнародних (європейських) механізмів безпеки, продемонструвати *навички* підготовки та проведення публічної презентації концепції розвитку локальної моделі безпеки, як пілотного проекту формування міжнародних регіональних моделей безпеки, тому числі, за участі євроатлантичного механізму забезпечення безпеки військовим шляхом.

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політика курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання	Лекції	Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела ККР для проведення заліку	–
	Тема 1. Основні засади безпекової політики		Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
	Практичні заняття (за переліком тем практичних занять)	Практичні заняття	Методичні рекомендації	0-10
2	Тема 2. Основи функціонування міжнародних безпекових механізмів	Лекції	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття (за переліком тем практичних занять)	Практичні заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
3	Тема 2. Основи функціонування міжнародних безпекових механізмів	Лекції	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-3
	Практичне заняття (за переліком тем практичних занять)	Практичні заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
4	Тема 3. Інституціональні засади безпекової політики	Лекції	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-2
	Практичне заняття (за переліком тем практичних занять)	Практичні заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
5	Тема 4. Мета, суб'єкти, особливості та об'єкти європейської політики безпеки	Лекції	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття (за переліком тем практичних занять)	Практичні заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10

6	Тема 4. Мета, суб'єкти, особливості та об'єкти європейської політики безпеки	Лекції	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
	Публічна презентація «Спеціальні формати безпекових організацій для допомоги позаблоковим країнам»	Практичне заняття	Методичні рекомендації	—
7	Тема 5. Забезпечення балансу інтересів суспільства та держави, як мета суб'єктів європейської системи безпеки в особливих умовах	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
	Публічна презентація «Спеціальні формати безпекових організацій для допомоги позаблоковим країнам»	Практичне заняття	Методичні рекомендації	0-40
8	Підведення підсумків вивчення дисципліни	Контроль	Силабус ККР для проведення заліку Анкети у MS Forms	—
	Підведення підсумків вивчення дисципліни			—

Командне / індивідуальне завдання «Спеціальні формати безпекових організацій для допомоги позаблоковим країнам» у вигляді проекту аналітичної довідки для органу влади щодо європейської безпекової політики. Пропонується робота в команді (5-7 осіб).

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) командного / індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint).

Зміст завдання: на прикладі діяльності місцевої державної адміністрації або на прикладі окремої галузі (сфери діяльності), в якій працює здобувач розробити засади удосконалення правового регулювання діяльності органів влади, результатом реалізації якого буде управлінський ефект для певної громади / території.

Для представлення результатів виконання завдання необхідно заповнити відповідний шаблон, який розміщено у застосунку Teams MS Office та на дистанційній платформі Moodle. Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджета до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інсталюваний на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *участі у дискусіях* під час інтерактивних лекцій, виконанню та *презентації результатів індивідуального завдання*, зміст якого описано у розділі 4 (участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). Загалом за участь у дискусіях і захист результатів виконання індивідуального завдання отримується **максимум 60 балів**.

Практичні роботи (індивідуальні і командні завдання, розподіл балів див. у табл. розділу 4) виконуються під час практичних занять (презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкрито;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується відповідними нормами «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Положення_запобіг_виявл_плагіат-2025.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо використання штучного інтелекту під час опанування курсу регламентується відповідними нормами «Політики щодо використання штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»:

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Політика_III_2025.pdf.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: https://www.facebook.com/kafedra_publicmanagement/.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем

дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Ситник Г. П., Орел М. Г. Публічне управління у сфері національної безпеки: підручник. Київ: Видавець Кравченко Я.О, 2020. 360 с.
2. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник. Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020. 380 с.
3. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення : монографія Львів : Сполом, 2020. 418 с.
4. Глобальна та національна безпека: підручник. Київ; НАДУ, 2016. 784 с.
5. Методика оцінювання ефективності державного механізму реагування на загрози національним інтересам України: монографія. Київ: НАДУ, 2016. 190 с.
6. Орел М. Г. Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки: монографія. Київ: Поліграф Плюс "Ц-СІ", 2019. 320 с.
7. Сектор безпеки і оборони України: теорія, стратегія, практика: монографія / Ф. В. Саганюк, О. В. Устименко, М. М. Лобко та ін. Київ: Академпрес, 2017. 182 с.
8. Геополітичний аналіз та прогнозування : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2014. 210 с.
9. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник. Київ: НАДУ, 2012. 344 с.
10. Баштанник В. В. Трансформація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2010. 390 с.
11. Bashtannyk V. Lozytska I. Theoretical and methodological basis of implementation of the foreign experience of administrative regulation in the system of public administration/ Development trends in legal science and practice: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2018. 244 p. P. 126–144.
12. Баштанник В., Лозицька І. Європейський досвід трансформації систем публічного управління та можливість його впровадження в Україні. *Право та державне управління*. 2018. № 1. Т. 2. С. 122–130.

Нормативні документи

1. Treaty of Amsterdam. URL: www.eurotreaties.com/amsterdamtext.html.
2. Treaty on European Union. *Official Journal*. 1992. 29 July. URL: www.eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html
3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС : Закон України від 16 вересня 2014 року № 1678-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1678-18/paran2#n2>
4. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Закон України «Про національну безпеку України» № 2469-VIII від 21.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
6. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – Безпека країни». Указ Президента України від 14.09.2020 р., № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020>.
7. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» №121/2021 від 25 березня 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#n8>

Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної Ради України (законодавство). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>.